YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kolmas jaosto)

6 päivänä heinäkuuta 2006 *

Asiassa C-53/05,

jossa on kyse EY 226 artiklaan perustuvasta jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevasta kanteesta, joka on nostettu 9.2.2005,

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään P. Andrade ja W. Wils, prosessiosoite Luxemburgissa,

kantajana,

vastaan

Portugalin tasavalta, asiamiehinään L. Fernandes ja N. Gonçalves,

vastaajana,

* Oikeudenkäyntikieli: portugali.

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (kolmas jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja A. Rosas sekä tuomarit J. Malenovský (esittelevä tuomari), J.-P. Puissochet, A. Borg Barthet ja A. Ó Caoimh,

julkisasiamies: E. Sharpston,
kirjaaja: R. Grass,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

kuultuaan julkisasiamiehen 4.4.2006 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Euroopan yhteisöjen komissio vaatii kanteellaan yhteisöjen tuomioistuinta toteamaan, että Portugalin tasavalta ei ole noudattanut vuokraus- ja lainausoikeuksista sekä tietyistä tekijänoikeuden lähioikeuksista henkisen omaisuuden alalla 19 päivänä marraskuuta 1992 annetun neuvoston direktiivin 92/100/ETY (EYVL L 346, s. 61; jäljempänä direktiivi) 1 ja 5 artiklan mukaisia velvoitteitaan, koska se on vapauttanut kaikki yleisölle lainausta harjoittavien laitosten ryhmät velvollisuudesta maksaa tekijöille korvaus yleisölle lainauksesta.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Yhteisön lainsäädäntö

2 Direktiivin johdanto-osan seitsemäs perustelukappale on sanamuodoltaan seuraava:

"Tekijöiden ja esittäjien luovan ja taiteellisen työn jatkuvuus edellyttää riittäviä tuloja, ja erityisesti äänitteiden ja elokuvien tuottamisen vaatimat sijoitukset ovat erityisen suuria ja epävarmoja; mahdollisuus näihin tuloihin ja sijoitusten takaisin saamiseen voidaan tehokkaasti turvata ainoastaan antamalla riittävä oikeudellinen suoja asianomaisille oikeudenhaltijoille."

3 Direktiivin 1 artiklassa säädetään seuraavaa:

"1. Jollei 5 artiklasta muuta johdu, jäsenvaltioiden on tämän luvun säännösten mukaisesti säädettävä oikeudesta sallia tai kieltää tekijänoikeudella suojattujen teosten alkuperäiskappaleiden ja kopioiden sekä muiden 2 artiklan 1 kohdassa mainittujen kohteiden vuokraus ja lainaus.

2. Tässä direktiivissä 'vuokrauksella' tarkoitetaan saataville saattamista rajoitetuksi ajaksi tai välillistä taloudellista tai kaupallista etua vastaan.

3. Tässä direktiivissä 'lainauksella' tarkoitetaan saataville saattamista rajoitetuksi ajaksi ilman suoraa tai välillistä taloudellista tai kaupallista etua, kun se tapahtuu yleisölle avointen laitosten välityksellä.

4. Edellä 1 kohdassa tarkoitetut oikeudet eivät sammu tekijänoikeudella suojattujen teosten alkuperäiskappaleiden tai kopioiden taikka muiden 2 artiklan 1 kohdassa mainittujen kohteiden myynnin tai muun levityksen johdosta."

4 Direktiivin 5 artiklan 1–3 kohdassa säädetään seuraavaa:

"1. Jäsenvaltiot voivat poiketa 1 artiklassa säädetystä yksinoikeudesta lainata yleisölle, jos ainakin tekijät saavat korvauksen tästä lainauksesta. Jäsenvaltiot voivat vapaasti vahvistaa tämän korvauksen ottaen huomioon kulttuurin edistämisen tavoitteensa.

2. Jos jäsenvaltiot eivät sovella 1 artiklassa säädettyä yksinoikeutta äänitteisiin, elokuviin ja tietokoneohjelmiin, niiden on otettava käyttöön ainakin tekijöille maksettava korvaus.

3. Jäsenvaltiot voivat vapauttaa tietyt laitosten ryhmät 1 ja 2 kohdassa tarkoitetun korvauksen maksamisesta."

Kansallinen lainsäädäntö

5 Direktiivi saatettiin osaksi Portugalin oikeusjärjestystä 27.11.1997 annetulla asetuksella (decreto-lei) nro 332/97 (Diário da República I, A-sarja, nro 275, 27.11.1997, s. 6393; jäljempänä asetus). Tämän asetuksen johdanto-osassa täsmennetään seuraavaa:

"Tällä asetuksella luodaan tekijänoikeudella suojattujen teosten yleisölle lainausta koskeva oikeus, mutta sen voimaantulo Portugalin oikeusjärjestyksessä tapahtuu yhteisön lainsäädännön asettamissa rajoissa ja kulttuuriset erityispiirteet ja maan kehitystaso sekä kulttuuripolitiikan alalla näistä johtuvat toimenpiteet ja linjaukset huomioon ottaen."

6 Asetuksen 6 §:ssä säädetään seuraavaa:

"1. Tekijällä on oikeus korvaukseen silloin, kun hänen teoksensa alkuperäiskappale tai kopioita lainataan yleisölle.

2. Teoksen alkuperäiskappaleen tai kopiot yleisön saataville saattavan laitoksen omistaja vastaa korvauksen maksamisesta – –.

3. Tätä pykälää ei sovelleta yleisiin kirjastoihin, koulujen tai yliopistojen kirjastoihin, museoihin, julkisiin arkistoihin, julkisiin säätiöihin eikä yksityisiin voittoa tavoittelemattomiin laitoksiin."

Oikeudenkäyntiä edeltänyt menettely

7 Komissio lähetti 19.12.2003 Portugalin tasavallalle EY 226 artiklan ensimmäisessä kohdassa määrätyn menettelyn mukaisesti virallisen huomautuksen, jossa se pyysi tätä panemaan direktiivin säännökset täytäntöön.

8 Tutustuttuaan Portugalin tasavallan mainittuun huomautukseen antamaan vastaukseen komissio antoi 9.7.2004 perustellun lausunnon, jossa kyseistä jäsenvaltiota pyydettiin toteuttamaan lausunnon noudattamisen edellyttämät toimet kahden kuukauden määräajassa lausunnon tiedoksiannosta.

9 Mainitussa perustellussa lausunnossa komissio katsoi asetukseen viittaamalla, että Portugalin tasavalta ei ollut toteuttanut tarvittavia toimenpiteitä direktiivin 1 ja 5 artiklan täytäntöönpanemiseksi.

10 Koska Portugalin tasavalta ei vastannut kyseiseen perusteltuun lausuntoon, komissio päätti nostaa tämän kanteen.

Kanne

Asianosaisten lausumat

11 Komissio väittää, että asetuksen 6 §:n 3 momentissa vapautetaan korvauksen maksuvelvollisuudesta kaikki valtion keskushallinnon yksiköt, kaikki elimet, jotka

ovat osa välillistä valtion hallintoa, kuten julkiset laitokset ja julkiset yhdistykset, sekä kaikki hajautetun hallinnon ja paikallistason julkisyhteisöjen elimet. Tähän listaan on lisättävä kaikki sellaiset yksityisoikeudelliset oikeushenkilöt, joilla on julkisoikeudellisia tehtäviä, kuten yleishyödyllisiä hallintopalveluja hoitavat oikeushenkilöt ja jopa yksityiset koulut ja yliopistot sekä kaikki yksityiset voittoa tavoittelemattomat laitokset yleensä. Loppujen lopuksi kyse on komission mukaan siitä, että mainitusta korvauksen maksuvelvollisuudesta vapautetaan kaikki yleisölle lainausta harjoittavat laitokset.

12 Direktiivin 5 artiklan 3 kohdassa kuitenkin säädetään, että jäsenvaltiot voivat vapauttaa korvauksen maksamisesta tietyt laitosten ryhmät eikä kaikkia niistä, kuten asetuksessa säädetään. Komission mukaan Portugalin tasavalta on siten toiminut direktiivillä asetettujen rajojen ulkopuolella, ja kyseinen asetus yksinkertaisesti estää saavuttamasta direktiivin tavoitetta, joka on taata se, että luovasta ja taiteellisesta työstä maksetaan riittävä korvaus.

13 Komissio tuo esiin lisäksi sen läheisen suhteen, joka vallitsee julkisten yksiköiden ja elinten harjoittaman teosten lainauksen ja teosten kaupallisen vuokrauksen välillä. Kummassakin tapauksessa kyse on suojattujen teosten hyödyntämisestä. Jäsenvaltioissa suojatuille teoksille annettavan oikeudellisen suojan erot vaikuttavat sisämarkkinoiden toimintaan ja ovat omiaan vääristämään kilpailua. Teosten, kirjojen, äänitteiden ja videotallenteiden lainaustoimintaa tapahtuu huomattavassa määrin. Henkilöt, jotka näitä teoksia ja tavaroita käyttävät, eivät kuitenkaan osta niitä, ja tästä aiheutuu tulon menetys tekijöille ja taiteilijoille.

14 Komissio lisää, että jotta jäsenvaltiot voivat asettaa kulttuuriteokset ilmaiseksi kansalaistensa saataville, niiden on maksettava korvaus kaikille niille, jotka

myötävaikuttavat kirjastojen toimintaan, nimittäin paitsi henkilökunnalle, myös etenkin näiden teosten tekijöille. Korvauksen maksaminen viimeksi mainituille vastaa yhteisön yhteistä etua.

15 Vastineessaan Portugalin tasavalta väittää, että direktiivin 5 artikla ja etenkin sen 3 kohta on "kompromissi", epätarkka, vaikeasti tulkittavissa ja merkityksensä ja ulottuvuutensa osalta kiistanalainen. Mainittu säännös on haluttu tarkoituksella laatia avoimeksi ja joustavaksi eri jäsenvaltioiden erityisen kulttuurikehityksen huomioon ottamiseksi. Lisäksi mainitun artiklan merkitys ei käy direktiivistä mitenkään ilmi.

16 Portugalin tasavalta katsoo lisäksi, että direktiivin täytäntöönpano aiheuttaa suoraan ongelman "laitosten ryhmien" valinnan osalta ja välillisesti siitä, voivatko henkilöt, joille direktiivi on välillisesti osoitettu, ja missä määrin hyötyä tasavertaisesti tai lähes tasavertaisesti tämän direktiivin säännöksistä, joilla annetaan jäsenvaltioille mahdollisuus säätää poikkeuksia direktiivin 5 artiklan 1 kohdassa tarkoitetusta yleisölle lainauksesta maksettavasta korvauksesta. Tämä kysymys viittaa kysymykseen ristiriidasta, joka on saman artiklan 3 kohdan ja yhdenvertaisen kohtelun periaatteen, puolueettomuus- ja yhteisvastuuperiaatteen sekä sosiaalisen yhteenkuuluvuuden periaatteen välillä. Kuitenkin sillä, että tietyt "laitosten ryhmät" vapautetaan maksamasta korvausta yleisölle lainausta koskevasta oikeudesta, on seurauksena se, että Portugalin kansalaisilla ei ole mahdollisuutta tutustua kirjallisiin ja taiteellisiin teoksiin eivätkä he voi nauttia niistä samoissa olosuhteissa. Lisäksi oikeuksien haltijoiden on lähtökohtaisesti pitänyt saada riittävät tulot jo kopiointi- ja levitysoikeuksiensa kautta.

17 Lisäksi Portugalin tasavalta väittää, että yleisölle lainaus on vähäistä, koska kyseiset markkinat rajoittuvat kansalliseen alueeseen, ja sillä ei ole suurta taloudellista merkitystä, joten tällä tilanteella ei voi olla vaikutusta sisämarkkinoihin. On siis mahdollista päätellä, että kulttuurikehityksen tavoitteet ovat merkittävämmät kuin sisämarkkinoille aiheutuvat haitat. Tästä syystä ensin mainittujen kieltäminen on vastoin suhteellisuusperiaatetta.

18 Lopuksi mainittu jäsenvaltio väittää, että kun otetaan huomioon jäsenvaltioiden kulttuuriset erityispiirteet ja eri kehitystasot, yleisölle lainausta koskevan uuden järjestelmän hyväksyminen ja sen täytäntöönpano kansallisissa oikeusjärjestelmissä on jätettävä toissijaisuusperiaatteen nojalla jäsenvaltioiden toimivallan piiriin.

Yhteisöjen tuomioistuimen arviointi asiasta

19 Aluksi on todettava, että komission ja Portugalin tasavallan välisessä oikeusriidassa on ainoastaan kysymys siitä, mikä on niiden direktiivin 5 artiklan 3 kohdan säännösten ulottuvuus, joiden mukaan jäsenvaltiot voivat vapauttaa "tietyt laitosten ryhmät" saman artiklan 1 kohdassa tarkoitetun korvauksen maksamisesta.

20 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan yhteisön oikeuden säännöksen tai määräyksen tulkitsemisessa on otettava huomioon paitsi sen sanamuoto myös asiayhteys

ja sillä lainsäädännöllä tavoitellut päämäärät, jonka osa säännös tai määräys on (ks. mm. asia C-301/98, KVS International, tuomio 18.5.2000, Kok. 2000, s. I-3583, 21 kohta ja asia C-156/98, Saksa v. komissio, tuomio 19.9.2000, Kok. 2000, s. I-6857, 50 kohta).

21 Direktiivin 5 artiklan 3 kohdan sanamuodon osalta on ensinnäkin todettava, että siinä tarkoitetaan "tiettyjä laitosten ryhmiä". Tästä käy täten selvästi ilmi, että lainsäätäjän tarkoituksena ei ole ollut antaa jäsenvaltioille mahdollisuutta vapauttaa kaikki laitosten ryhmät mainitun artiklan 1 kohdassa tarkoitetun korvauksen maksamisesta.

22 Toiseksi direktiivin 5 artiklan 3 kohdan nojalla jäsenvaltioiden on mahdollista poiketa yleisölle lainauksen perusteella saman artiklan 1 kohdassa tarkoitetusta yleisestä velvollisuudesta maksaa tekijöille korvaus. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan kuitenkin direktiivillä käyttöön otetusta yleisestä periaatteesta poikkeavia direktiivin säännöksiä on tulkittava suppeasti (asia C-476/01, Kapper, tuomio 29.4.2004, Kok. 2004, s. I-5205, 72 kohta).

23 Lisäksi samaa 5 artiklan 3 kohtaa ei voida tulkita siten, että sillä sallittaisiin poiketa kokonaan mainitusta korvausvelvollisuudesta, koska tällainen tulkinta tekisi tyhjäksi kyseisen artiklan 1 kohdan sisällön ja estäisi tältä säännökseltä kaiken tehokkaan vaikutuksen.

24 Lopuksi on todettava direktiivin päätavoitteen osalta, sellaisena kuin se tarkemmin ilmenee direktiivin johdanto-osan seitsemännestä perustelukappaleesta, että direk-

tiivillä on tarkoitus taata tekijöille tai esittäjille riittävät tulot ja mahdollisuus saada takaisin ne erityisen suuret ja epävarmat sijoitukset, joita erityisesti äänitteiden ja elokuvien tuottaminen vaatii (asia C-200/96, Metronome Musik, tuomio 28.4.1998, Kok. 1998, s. I-1953, 22 kohta).

25 Näin ollen se, että kaikki tällaista lainaustoimintaa harjoittavat laitosten ryhmät vapautetaan direktiivin 5 artiklan 1 kohdassa säädetystä velvollisuudesta, estäisi tekijöitä saamasta korvausta, jolla ne saisivat sijoituksiaan takaisin, mikä heijastuisi myös uusien teosten luomiseen (ks. em. asia Metronome Musik, tuomion 24 kohta). Näin ollen direktiivin täytäntöönpano, joka johtaisi tällaiseen kaikkien laitosten ryhmien vapauttamiseen, olisi suoraan kyseisen direktiivin tavoitteen vastainen.

26 Portugalin tasavalta ei kiistä varsinaisesti sitä, että direktiivin täytäntöönpano, sellaisena kuin se ilmenee asetuksesta, johtaa kaikkien niiden laitosten ryhmien vapauttamiseen, jotka on lueteltu tämän tuomion 11 kohdassa.

27 Näin ollen voidaan todeta, että Portugalin lainsäädännöstä seuraa, että kaikki yleisölle lainausta harjoittavien laitosten ryhmät vapautetaan direktiivin 5 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun korvauksen maksuvelvollisuudesta.

28 Kyseinen jäsenvaltio vetoaa tällaisen toimen oikeuttamiseksi eri perusteisiin, joista kuitenkaan yhtäkään ei voida pitää perusteltuna.

29 Ensiksi Portugalin tasavalta väittää, että yleisölle lainauksen markkinat ovat pääosin kansalliset ja taloudelliselta merkitykseltään vähäiset. Tästä seuraa, että tällä tilanteella ei voi olla vaikutusta sisämarkkinoiden normaaliin toimintaan ja että toissijaisuusperiaatteen nojalla yleisölle lainausta koskevan toiminnan tulee pysyä jäsenvaltioiden toimivallan piirissä.

30 Vaikka oletettaisiinkin, että kyseinen jäsenvaltio pyrkii täten kyseenalaistamaan direktiivin pätevyyden, on muistettava, ettei se voi kyseenalaistaa EY 230 artiklassa määrätyn määräajan päätyttyä yhteisön lainsäätäjän antaman sellaisen toimen laillisuutta, josta on tullut kyseisen valtion osalta lopullinen. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan nimittäin jäsenvaltio ei voi perustellusti vedota direktiivin tai sille osoitetun päätöksen lainvastaisuuteen puolustautuakseen jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevaa, kyseisen päätöksen täytäntöönpanon laiminlyöntiin tai direktiivin noudattamatta jättämiseen perustuvaa kannetta vastaan (ks. mm. asia C-74/91, komissio v. Saksa, tuomio 27.10.1992, Kok. 1992, s. I-5437, 10 kohta; asia C-154/00, komissio v. Kreikka, tuomio 25.4.2002, Kok. 2002, s. I-3879, 28 kohta ja asia C-194/01, komissio v. Itävalta, tuomio 29.4.2004, Kok. 2004, s. I-4579, 41 kohta).

31 Joka tapauksessa yhteisöjen tuomioistuin on jo todennut, että muiden teollisoikeuksien ja kaupallisten oikeuksien tavoin kirjallisia ja taiteellisia teoksia koskevat yksinoikeudet ovat omiaan vaikuttamaan tavaroiden ja palvelujen kauppaan ja kilpailusuhteisiin yhteisössä. Tämän vuoksi kyseisiä oikeuksia, vaikka niihin sovelletaan kansallisia lainsäädäntöjä, koskevat EY:n perustamissopimuksessa esitetyt vaatimukset, ja ne kuuluvat näin ollen perustamissopimuksen soveltamisalaan (yhdistetyt asiat C-92/92 ja C-326/92, Phil Collins ym., tuomio 20.10.1993, Kok. 1993, s. I-5145, Kok. Ep. XIV, s. I-385, 22 kohta).

32 Näin ollen on katsottava, että toisin kuin Portugalin tasavalta väittää, sen oikeudellisen suojan erot, joka jäsenvaltioissa annetaan suojatuille kulttuuriteoksille

yleisölle lainauksen osalta, ovat omiaan vaikuttamaan yhteisön sisämarkkinoiden normaaliin toimintaan ja vääristämään kilpailua.

33 Toiseksi kyseinen jäsenvaltio väittää, että tekijänoikeuksien haltijat ovat lähtökohtaisesti jo saaneet korvauksen teostensa kopiointia ja levitystä koskevien oikeuksien perusteella.

34 Suojatun teoksen hyödyntäminen, kuten yleisölle lainaus, poikkeaa kuitenkin luonteeltaan myymisestä tai muusta lainmukaisesta levityksestä. Lainausoikeus kuuluu nimittäin edelleen tekijän oikeuksiin teoksen sisältävän tallenteen myynnistä huolimatta. Lainausoikeus ei myöskään sammu myynnin tai muunkaan levityksen johdosta, kun taas levitysoikeus sammuu nimenomaan ainoastaan, jos ensimmäinen myynti yhteisössä tapahtuu oikeudenhaltijan toimesta tai tämän suostumuksella (ks. vastaavasti em. asia Metronome Musik, tuomion 18 ja 19 kohta).

35 Kolmanneksi Portugalin tasavalta väittää, että direktiivin 5 artiklan 3 kohta on avoin ja joustava jokaisen jäsenvaltion kulttuurikehityksen huomioimiseksi ja että ilmaisu "tietyt laitosten ryhmät" vaatii tarpeen mukaan vaihtelevaa tulkintaa.

36 Kuten tämän tuomion 22 kohdassa on tuotu esiin, direktiivin 5 artiklan 3 kohtaa ei kuitenkaan voida tulkita siten, että siinä sallitaan poiketa kokonaan saman artiklan 1 kohdassa säädetystä korvausvelvollisuudesta.

37 Neljänneksi Portugalin tasavalta väittää, että direktiivin 5 artiklan 3 kohta on ristiriidassa yhdenvertaisen kohtelun periaatteen, puolueettomuus- ja yhteisvastuuperiaatteen sekä sosiaalisen yhteenkuuluvuuden periaatteen kanssa. Ainoastaan tiettyjen "laitosten ryhmien" vapauttaminen mainitusta korvausvelvollisuudesta nimittäin tarkoittaa sen hyväksymistä, että Portugalin kansalaiset eivät pääse tutustumaan kirjallisiin ja taiteellisiin teoksiin eivätkä voi nauttia niistä samoissa olosuhteissa.

38 Tältä osin direktiivin 5 artiklan 3 kohdassa säädetty tiettyjen yleisölle lainausta harjoittavien laitosten vapauttaminen kyseisen artiklan 1 kohdassa mainitun korvauksen maksuvelvollisuudesta jättää jäsenvaltioille harkinnanvaraa päättää – koska niille annetaan mahdollisuus päättää, mitä laitoksia mainittu poikkeus koskee – asianosaisten kohderyhmien osalta, kenelle niistä tällainen poikkeus on sopivin edistämään kirjallisiin ja taiteellisiin teoksiin tutustumista, samalla kun kunnioitetaan perusoikeuksia ja etenkin oikeutta olla tulematta syrjityksi.

39 Lisäksi silloin, kun direktiivi ei sisällä riittävän täsmällisiä yhteisön arviointiperusteita direktiivistä johtuvien velvoitteiden määrittämiseksi, jäsenvaltioiden tehtävänä on määrittää alueellaan asianmukaisimmat perusteet varmistaakseen yhteisön oikeuden ja erityisesti direktiivin asettamissa rajoissa direktiivin noudattamisen (ks. vastaavasti asia C-245/00, SENA, tuomio 6.2.2003, Kok. 2003, s. I-1251, 34 kohta ja asia C-433/02, komissio v. Belgia, tuomio 16.10.2003, Kok. 2003, s. I-12191, 19 kohta).

40 Tältä osin on jo katsottu, että direktiivin 5 artiklan 3 kohdassa jäsenvaltiolle annetaan oikeus säätää vapautus tietyille laitosten ryhmille, mutta sille ei aseteta velvollisuutta tähän. Näin ollen jos kyseessä olevassa jäsenvaltiossa vallitsevat

olosuhteet eivät mahdollista merkityksellisten arviointiperusteiden päättämistä asianmukaisen eron tekemiseksi laitosten ryhmien välillä, velvollisuus maksaa mainitun artiklan 1 kohdassa tarkoitettu korvaus on asetettava kaikille kyseessä oleville laitoksille (em. asia komissio v. Belgia, tuomion 20 kohta).

41 Edellä esitetyn perusteella on komission kanne katsottava perustelluksi.

42 Näin ollen on todettava, että Portugalin tasavalta ei ole noudattanut direktiivin 1 ja 5 artiklan mukaisia velvoitteitaan, koska se on vapauttanut kaikki yleisölle lainausta harjoittavien laitosten ryhmät velvollisuudesta maksaa tekijöille korvaus yleisölle lainauksesta.

Oikeudenkäyntikulut

43 Yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 69 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska komissio on vaatinut Portugalin tasavallan velvoittamista korvaamaan oikeudenkäyntikulut ja koska Portugalin tasavalta on hävinnyt asian, se on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Näillä perusteilla yhteisöjen tuomioistuin (kolmas jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

1) **Portugalin tasavalta ei ole noudattanut vuokraus- ja lainausoikeuksista sekä tietyistä tekijänoikeuden lähioikeuksista henkisen omaisuuden alalla 19 päivänä marraskuuta 1992 annetun neuvoston direktiivin 92/100/ETY 1 ja 5 artiklan mukaisia velvoitteitaan, koska se on vapauttanut kaikki yleisölle lainausta harjoittavien laitosten ryhmät velvollisuudesta maksaa tekijöille korvaus yleisölle lainauksesta.**

2) **Portugalin tasavalta velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.**

Allekirjoitukset